

VANG-SUPPORT

Gemeente Bergen NH

VANG-SUPPORT

Gemeente Bergen NH

JMA, [Kies een datum]
Utrechtseweg 9, 3704 HA Zeist
T. 030 699 15 99 - info@jma.nl
www.jma.nl

Inhoudsopgave

1.	Inleiding en vraagstelling	4
2.	Inschatting extra afval	5
2.1	Kosten.....	5
3.	Flankerend beleid Diftar	6
3.1	Voorzieningen op orde	6
3.2	Communicatie en gedragsverandering	6
3.3	Afvalcoaches en handhaving	7

1. Inleiding en vraagstelling

De gemeente Bergen heeft het voornemen haar afvalbeleid te herzien. Dit is ingegeven door de wensen om de VANG doelstellingen te halen. In 2017 was er in Bergen 232 kg restafval per persoon per jaar. Dit is nog zeer ver verwijderd van de VANG doelstelling van 100 kg restafval per persoon per jaar in 2020. Eén van de mogelijkheden om het halen van deze ambitie dichterbij te brengen is het invoeren van een tariefsysteem (Diftar).

De gemeente Bergen bestaat uit drie toeristische kernen: de 'Egmonden', Bergen en Schoorl/Groet.

In deze toeristische kernen heeft een relatief groot aantal particulieren een voorziening voor toeristen: vakantiehuisje in eigen tuin, B&B, kamerverhuur. Hierdoor wordt er meer afval geproduceerd dan in niet-toeristische gemeenten. Als Diftar ingevoerd wordt, dan gaan deze inwoners (WHA) voor het extra vrijgekomen restafval betalen (wat positief is). Tegelijkertijd is het wellicht niet realistisch om deze toeristische gemeente te vergelijken met andere gemeenten in termen van kilo's restafval en het behalen van de landelijke doelstellingen.

De gemeente Bergen heeft een aantal vragen:

1. Kan er een realistische inschatting gemaakt worden van het aantal extra kilo's afval door het toerisme per woonhuisaansluiting die afvalstoffenheffing betalen.
2. Wat zijn de gevolgen hiervan voor de begroting als de gemeente Bergen Diftar gaat invoeren
3. Welke mogelijkheden zijn er voor flankerend beleid voor deze situatie.

2. Inschatting extra afval

De hoeveelheid ingezameld afval wordt in Bergen alleen op het aggregatieniveau van de gehele gemeente geregistreerd. Er is geen registratie op niveau van 'woonkern', wijk en niet op huishouden. Om te komen tot een inschatting van het extra afval per woonhuisaansluiting met toerisme is dus gebruik gemaakt van een vergelijking met andere gemeenten.

Er is uitsluitend gekeken naar het ingezamelde Fijn Huishoudelijk afval (afval uit minicontainers en ondergrondse containers). Dit is dus het restafval zonder grofvuil uit de route en van de milieustraat.

Beleid en omstandigheden zijn in elke Nederlandse gemeente anders. Dus ook de afvalresultaten zijn voor elke gemeente anders. Om toch tot een vergelijking te kunnen komen is er gebruik gemaakt van de Benchmark gegevens zoals die voorhanden zijn. De hoeveelheden afval (Restafval) voor Bergen zijn gezet naast de gegevens van gemeenten uit dezelfde hoogbouwklasse (C dit wil zeggen tussen de 20% en 29% hoogbouw), gemeenten van ongeveer dezelfde omvang en een vergelijkbaar afvalinzamelsysteem voor restafval en GFT.

De 'extra' hoeveelheden afval zijn vervolgens toegeschreven aan de adressen met toeristische bewoning. Daarbij zijn een aantal belangrijke kanttekeningen te plaatsen:

- De gegevens over adressen met toeristische bewoning zijn zeer diffuus. Het gaat om zowel vakantiehuisjes, B&B's, Airbnb en hotels. Een deel hiervan zal als bedrijf het afval afvoeren (hotels). Er is bovendien een groot verschil in 'afvalproductie' tussen een adres waar toeristen alleen slapen of waar ze bijvoorbeeld ook koken.
- Er kunnen grote verschillen zijn wat betreft het gemeentelijk beleid. Is er bijvoorbeeld veel of weinig communicatie over afval- en afvalscheiding. Wat zijn in een gemeente de inzamel mogelijkheden voor andere afval fracties (denk aan glas, papier, textiel etc). Dit heeft invloed op de geproduceerde hoeveelheid restafval per gemeente.

- De vergeleken gemeenten verschillen natuurlijk op veel dimensies van elkaar. Naast aantal inwoners en hoeveelheid hoogbouw zijn er veel factoren die van invloed (kunnen) zijn op de geproduceerde hoeveelheid afval. Denk bijvoorbeeld aan het gemiddeld inkomen per hoofd van de bevolking).

Het 'extra' afval door toeristische bewoning is dus nadrukkelijk een inschatting.

	Aantal	Aantal	Kilo FIJN	Kilo FIJN
Restafval	inwoners	aansluitingen	per persoon	per aansluiting
Bergen NH	29844	13657	211	461
Barneveld	56376	22487	175	439
Epe	32537	14581	184	411
Heiloo	22857	10310	181	401
Krimpen	29123	12161	159	381
Gemiddeld deze 5	170737	73196	182	425
Gemiddeld C			169	

Bergen heeft dus 36 kg per jaar per aansluiting meer dan het gemiddelde van deze 5 gemeenten. Met inachtneming van de voorgaande kanttekeningen kunnen we dus $36 * 13.657 = 491.652 \text{ kg}$ toeschrijven aan toeristische bewoning. Dit is een kleine 8% (7,81%) van de totale hoeveelheid restafval uit Bergen.

2.1 Kosten

Deze extra hoeveelheid restafval brengt natuurlijk ook extra kosten met zich mee. Een belangrijke component hiervan zijn de verbrandingskosten voor het restafval. Uitgaande van een prijs van € 90,- per ton, zijn de extra kosten voor Bergen: € 44.280,-

Daarnaast zijn er extra kosten voor de inzameling. Uitgaande van € 80,- per ton is dit voor de gemeente Bergen: € 39.360,-

(De genoemde bedragen voor verwerking en inzameling zijn conservatieve gemiddelde bedragen).

Dit wil zeggen dat de extra kosten voor het aan toeristische bewoning toegeschreven afval totaal:

€ 84.240 bedraagt. Dit komt neer op € 6,- per woonhuisaansluiting.

3. Flankerend beleid Diftar

Er worden in Nederland veel verschillende vormen van Diftar gebruikt. Diftar werd voor het eerst in Nederland toegepast bij laag stedelijke gemeenten in het oosten van het land. Langzaam maken steeds meer gemeenten gebruik van Diftar. In 2017 en 2018 waren er nog geen gemeenten aan de Noordzee kust die Diftar gebruikten. Ook de op de Waddeneilanden is nog geen sprake van Diftar.

Er is dus vooralsnog geen ervaring met de invoering van Diftar in combinatie met toeristische bewoning in kustgemeenten. Er zijn al wel veel ervaringen uit

andere gemeenten waar Diftar is ingevoerd. Onderstaand is een 'vertaalslag' gemaakt naar de specifieke situatie met toeristische bewoning in Bergen.

Er is van uit gegaan dat de gemeente Bergen er voor kiest om afval van toeristische bewoning in vakantiehuisjes (niet vakantieparken), B&B en Airbnb te blijven behandelen als huishoudelijk afval. Hotels, vakantieparken en andere grotere accommodaties blijven wel bedrijfsafval.

3.1 Voorzieningen op orde

Bij de invoering van Diftar is één van de belangrijkste vereisten dat de afval voorzieningen op orde zijn. Inwoners (en toeristen) moeten een duidelijk handelingsperspectief hebben. De voorzieningen voor de verschillende gescheiden fracties (denk aan glas, papier, textiel etc) dienen dichtbij, makkelijk vindbaar, herkenbaar en plezierig in gebruik te zijn. Kortom het moet makkelijk en aantrekkelijk zijn om afval te scheiden, ook voor mensen die maar korte tijd in Bergen verblijven.

3.2 Communicatie en gedragsverandering

Bij invoering van Diftar speelt communicatie altijd een zeer belangrijke rol. Belangrijk is om inwoners mee te nemen in het waarom van het invoeren van Diftar. Er gaat immers behoorlijk wat gevraagd worden van de inwoners. De reden moet dus duidelijk zijn. Daarnaast moet de communicatie duidelijk zijn over wat er van de inwoners verwacht wordt. Duidelijkheid over de verschillende afvalstromen. Wat moet waarin, hoe moet afval aangeboden worden, hoe kan de inwoner afval het beste scheiden.

Bij toeristische bewoning is geen sprake van een lang communicatie traject. Er is sprake van een (zeer) kort verblijf. Het gewenste gedrag rond afvalscheiding dient dus onmiddellijk duidelijk te zijn voor toeristen. Daarbij dient ook rekening gehouden te worden met de verschillende talen.

Belangrijk is ook om te benadrukken dat de verhuurders van de vakantiewoningen, B&B's en Airbnb belang hebben bij een goede afvalscheiding.

Zij zullen immers de rekening krijgen voor slechte afvalscheiding. Het is daarom aan te raden verhuurders van toeristische verblijven in een vroeg stadium mee te nemen bij de invoering van Diftar.

Er kunnen bijvoorbeeld in samenspraak met deze stakeholders communicatie uitingen voor toeristen worden ontwikkeld. Bijvoorbeeld hand-outs, posters voor in de vakantie verblijven. Een verder gaande stap is het gebruik of ontwikkelen van inzamelmiddelen voor gescheiden afval voor in de vakantie woning, zodat het gewenste gedrag ook makkelijk uitvoerbaar is. Door dit samen met de verhuurders te ontwikkelen kan tegenstand worden voorkomen en worden omgezet in meedenken.

3.3 Afvalcoaches en handhaving

Een veelgehoorde angst bij invoering van Diftar is een toename van het aantal dumpingen en bijplaatsingen. Belangrijk is om te vermelden dat er bij invoering van Diftar in de praktijk geen toename van het aantal dumpingen en bijplaatsingen wordt waargenomen.

Zoals al eerder aangegeven is het bij invoering van Diftar van het aller grootste belang dat de voorzieningen op orde zijn, dit help ook tegen bijplaatsingen en dumpingen. Recent wordt door een aantal gemeenten nog verder gegaan om dumpingen en bijplaatsingen te voorkomen.

Zo wordt er bijvoorbeeld gebruik gemaakt van 'placemaking'. De directe omgeving van bijvoorbeeld een ondergrondse container wordt 'aangekleed' om bijplaatsing te voorkomen.

Een andere mogelijkheid is het plaatsen van borden met afbeeldingen bij containers. Ook een bekende methode is het versterken van de sociale norm. Bijvoorbeeld met een bord "85% van de inwoners van Bergen scheidt hun afval"

Meer informatie hierover:

<https://www.vang-hha.nl/@167342/handreiking-1/>

Naast de gebruikelijke communicatie (via print, web en social media) wordt door veel gemeenten tegenwoordig ook gebruik gemaakt van 'afvalcoaches'. Dit zijn medewerkers die direct in contact komen met de inwoners. Doorgaans worden ze in het hele traject betrokken. Voor invoering van een verandering bijvoorbeeld bij bewoners bijeenkomsten. In de wijk op het moment dat er sprake is van implementatie van de verandering. Maar ook later blijven de coaches actief in de wijk, in gesprek met de inwoners. Doel van de coaches is steeds om laagdrempelig en direct informatie te geven aan de inwoners.

Naar de gemeente en het inzamelbedrijf kunnen de afvalcoaches ook fungeren als oren en ogen. Ze kunnen knelpunten signaleren en oplossingen aandragen. Zo kunnen ze ook medewerkers van handhaving attenderen op situaties waarbij handhaving noodzakelijk is.

Inzet van handhavers (BOA's, Bijzonder Opsporingsambtenaren) is zeer gebruikelijk om 'afval overtredingen' te bestraffen. Het is enerzijds een helder signaal naar de overtreders, maar tevens ook een positief signaal naar de mensen die het wel goed doen.

Bij de meeste gemeenten in Nederland hebben BOA's niet alleen een taak op het gebied van afval. Doorgaans bestrijken ze het hele pallet van hondenpoep, fout parkeren, afval en andere overlast. Er zijn in Nederland nog geen kengetallen over hoeveel inzet van afvalcoaches en hoeveel inzet van BOA's nodig wordt geacht.

Voor het gehele gebied van Twente Milieu worden vijf afvalcoaches ingezet, bij Avalex zijn er 2.

Voor wat betreft handhaving is het duidelijk dat bij implementatie van een nieuw afvalinzamelsysteem (bijvoorbeeld Diftar) er 'dedicated' inzet moet zijn. Dit wil zeggen een BOA die zich kan richten op de handhavingsaspecten van afval.

JMA

Utrechtseweg 9, 3704 HA Zeist

T. 030 699 15 99 - info@jma.nl

www.jma.nl

